

Beleidsadviseur
Veiligheid van
Bouwend Nederland
Christel
Peppelenbos.

‘De bouwsector zet stappen voorwaarts in veiliger en gezonder werken’

Het aantal (dodelijke) arbeidsongevallen in de bouw heeft sinds vijf jaar een dalende trend ingezet. Allerlei inspanningen van de bouwsector en de Nederlandse Arbeidsinspectie beginnen langzamerhand hun vruchten af te werpen. Niettemin behoort de bouw steevast tot de top 5 van risicosectoren voor wat betreft arbeidsveiligheid en is een sterke afname van het aantal ongevallen nog niet zichtbaar. Tijd voor een gesprek met Christel Peppelenbos, Beleidsadviseur Veiligheid bij Bouwend Nederland, over de hardnekkige veiligheidsproblemen, geboekte resultaten en ambities op dit gebied.

Eerst even wat harde cijfers over het aantal bedrijfsongevallen in de bouw over 2022 en de trend die zichtbaar is vanaf 2017, toen een negatief hoogtepunt werd gevestigd. De Nederlandse Arbeidsinspectie maakte dit voorjaar bekend dat over vorig jaar tien doden waren te betreuren in de bouwsector als gevolg van een bedrijfsongeval. Daarmee scoorde de bouw in absolute aantallen het hoogst van alle bedrijfssectoren en bleef de score gelijk aan die in 2021. Aangetekend moet worden dat het aantal slachtoffers van dodelijke ongelukken in de bouw ten opzichte van 2017 wel een dalende trend heeft ingezet.

Hardnekkig probleem

Die neerwaartse spiraal zien we ook in het aantal ongevallen in de bouw zonder dodelijke afloop in de afgelopen vijf jaar: van 503 in 2018 tot 374 in 2021. Daarmee lag het gemiddelde aantal slachtoffers op 110 per 100.000 banen; daarbij ging het om afgesloten zaken door de Nederlandse Arbeids-

inspectie. Dat aantal ligt een stuk lager dan in 2020, maar is weer nauwelijks minder in vergelijking met de periode tussen 2012 en 2014 (bron: Inspectie SZW). En dat is vreemd, omdat destijds nog niet de maatregelen werden genomen die in de afgelopen vijf jaar wel zijn uitgevoerd. Denk daarbij aan allerlei trainings- en leerprogramma's van Bouwend Nederland, toolboxes met betrekking tot veiligheidssituaties op de bouwplaats, of de verstrekking van A-bladen en arbo-catalogi. *Aannemer* is benieuwd waarom de (on)veiligheid op de bouwplaats kennelijk zo'n hardnekkig probleem is, ondanks enkele positieve signalen.

Christel Peppelenbos, Beleidsadviseur Veiligheid bij Bouwend Nederland, is een soort spin in het web wat betreft het veiligheidsbeleid in de bouw. Samen met collega's, de ledengroep veiligheid en andere partijen zoals Vollandis en aanverwante branches, worden diverse leerprojecten, tools en trainingsprogramma's ontwikkeld, onderhoudt ze contac-

ten met bouwbedrijven omtrent veiligheid op de bouwplaats en geeft ze op overheids- en bedrijfsniveau adviezen om de veiligheid in de bouw te verbeteren.

De Arbeidsinspectie was in haar jaarverslag 2022 kritisch op de bouwsector. Ondanks allerlei initiatieven en de toegenomen aandacht voor veiligheid vond ze dat de bouwsector nauwelijks veiliger is geworden. De bouw was vorig jaar opnieuw de sector met de meest dodelijke ongevallen. Hoe kijkt u tegen die cijfers aan?

Peppelenbos: “Als je sec kijkt naar de cijfers, dan zie je toch een sterke afname van het aantal dodelijke bedrijfsongevallen ten opzichte van 2017. De langjarige trend is dus positief, maar als je het afzet tegen bijvoorbeeld 2020, is de daling minder sterk en vlakt ze wat af. Natuurlijk willen we elk jaar een sterke afname zien, maar het blijft met z'n allen keihard werken om structureel een trendbreuk te creëren.

Ik zie dat er in de sector echt wel stappen zijn gezet om de bouw veiliger te maken. Alle ketenpartners moeten wat dat betreft hun bijdrage leveren; hoofdaannemer, onderaannemers, leveranciers, opdrachtgevers en uiteraard het personeel op de bouwplaats. Het vergt heel veel inspanning om alle partijen mee te krijgen. Het kost gewoon veel tijd, voordat die initiatieven en inspanningen vertaald worden naar structureel fors minder ongevallen.”

Welke maatregelen zijn het meest effectief geweest?

“Dat is lastig te zeggen, hoor. Want hoe meet je dat? Als je dat echt wilt weten, moet je aan één knop gaan draaien en dan zien wat er gebeurt. Maar zo werkt het niet. Als ik met experts en veiligheidskundigen in het werkveld spreek, betekent het vooral aan de voorkant – in de aanbestedings- en ontwerpfase – de juiste keuzes maken voor een veilig en gezond werkklimaat. Wat dat betreft speelt Bouwend Nederland daar een grote rol in. Wij praten met opdrachtgevers en onze leden over hoe je tijdens het ontwerp en de voorbereiding van een bouwproject al goed nadenkt over de manier waarop het werk veilig uitgevoerd kan worden en welke keuzes je daarin maakt. Zo los je al heel veel potentiële veiligheidsrisico's op.”

In de laatste Monitor Arbeidsongevallen lees je dat veel ongevallen op de bouwplaats voorkomen hadden kunnen worden. In hoeverre spelen de hoge werkdruk en kostenbesparingen daarbij een rol?

“Af en toe hoor ik weleens van de Arbeidsinspectie dat tijdens bouwplaatscontroles bepaalde basisveiligheidsmaatregelen niet zijn uitgevoerd door de hoge werkdruk. Veilig en gezond werken mag niet onder druk komen te staan. Veiligheid moet je uit de concurrentiesfeer halen; dat mag nooit een issue zijn. Projectpartners en/of bouwteams moeten gewoon voor de uitvoeringsfase veiligheidszaken goed regelen. Als er bijvoorbeeld een degelijke dakrandbeveiliging aanwezig is of een deugdelijke steiger is opgebouwd, dan doet die werkdruk er niet toe.”

Uit controles van de Arbeidsinspectie blijkt dat de veiligheidsvoorschriften op bouwplaatsen regelmatig niet worden nageleefd. Kijk maar naar de installaties van zonnepanelen. Daar bleek in ruim 70 procent van de gevallen dat de Arbowet werd overtreden. Is er sprake van een cultuurprobleem in de bouwsector?

“Dat is aan het veranderen. Leden van Bouwend Nederland, waarvan het gros mkb-bedrijf is, volgen steeds meer ons hein-en-guus-programma over het kweken van een veiligheidscultuur. Daar zijn echt heel mooie voorbeelden van. Op een gegeven moment zie je dat deze deelnemers steeds meer intrinsiek gemotiveerd raken om aan de voorkant veiligheidszaken goed te regelen. In het begin van zo'n trainingsprogramma zijn deelnemers vaak terughoudend en denken ze: wat moet ik hiermee? Maar als ze de training gevolgd hebben, raken ze enthousiast en implementeren ze hetgeen ze geleerd hebben in hun bedrijf.

Je ziet het toenemend bewustzijn om veiliger en gezonder te werken ook terug op de Bewust Veilig-dag die we samen met Techniek Nederland, OnderhoudNL en Aannemersfederatie Nederland organiseren. Enkele jaren geleden deden er

200 bedrijven mee en afgelopen jaar zaten we al op 700. In de aanloop naar de editie van dit jaar organiseerde Bouwend Nederland de campagne met het 'hein-gesprekje' om te stimuleren dat werknemers elkaar aanspreken op onveilige situaties en onveilig gedrag. Op een laagdrempelige, simpele manier, zodat je iedereen daarin mee kunt nemen."

Mooie initiatieven, maar wij horen ook vaak van kleine bouwbedrijven dat ze de middelen niet hebben om bijvoorbeeld een veiligheidskundige in dienst te nemen. Hoe los je dat op en welke bijdrage kan Bouwend Nederland daaraan leveren?

"Ik snap dat het voor een klein bedrijf lastiger is om te investeren en tijd vrij te maken voor veilig en gezond werken. Ten eerste zijn er voor de gehele sector diverse instrumenten gratis beschikbaar via Vollandis, zoals de RI&E, toolboxen en A-bladen. Ook op de webpagina 'De bouw maakt het veilig' van Bouwend Nederland zijn veel praktische handvatten te vinden. Tal van instanties ondersteunen die kleine ondernemer met kennis en expertise door middel van workshops en trainingen op het gebied van veiligheid. Je kunt ook een externe deskundige inhuren. Dat kost dan wel geld, maar dan ben je er zelf minder tijd mee kwijt. Alleen blijft het altijd belangrijk om als manager en als medewerkers betrokken te blijven bij veiligheidszaken. Je kunt dus niet een Risico Inventarisatie & Evaluatie maken en die vervolgens in een diepe la stoppen. Je moet er ook echt mee gaan werken.

Als je de zaken eenmaal goed op orde hebt, dan levert het zeker wat op. Dat straalt af op je potentiële en bestaande klanten en werknemers. Als iemand kan kiezen voor een bedrijf waar gewerkt wordt met veilig gereedschap, beschermingsmiddelen en deugdelijke hulpconstructies, lijkt me die keus snel gemaakt."

Ron Maters, projectleider bouw en infra bij de Arbeidsinspectie, pleit voor uitbreiding van de Wet Ketenaansprakelijkheid om zo de hoofdaannemer en/of opdrachtgever aansprakelijk te stellen voor ongevallen die door onderaannemers veroorzaakt worden. Wat vindt u daarvan?

"Nee, ik ben geen voorstander van het invoeren van extra regelgeving. Er zijn al heel veel regels en richtlijnen in de bouw. Als we ons met z'n allen gewoon focussen op het

goed uitvoeren van die bepalingen en dat proces handhaven en controleren, maken we al een grote slag. Dan hebben we geen extra regels nodig."

En de coördinerend constructeur verplicht terug op de bouwplaats. Hoe staat Bouwend Nederland daarin?

"Ja, diens komst hebben we in het programma Veiligheid in de Bouw gezamenlijk afgesproken. Niet verplichten vanuit wetgeving, maar wel contractueel regelen. De coördinerend constructeur moet zowel voor opdrachtgever als opdrachtnemer het eerste aanspreekpunt vormen en krijgt een resultaatverplichting voor de inhoudelijke toetsing van de engineering in relatie tot het constructief ontwerp."

Werken jullie momenteel aan nieuwe instrumenten om het veilig en gezond werken op de bouwplaats te bevorderen?

"We hebben natuurlijk al veel gedaan, maar inderdaad zijn we continu bezig om nieuwe instrumenten te ontwikkelen. Zo hebben we samen met het Platform Centrale Ondernemingsraden Bouw & Bagger een vragenlijst ontwikkeld hoe opdrachtnemers veilig en gezond werken in de aanbestedingsfase kunnen formuleren richting de opdrachtgever. Daarnaast gaan we onze website 'De bouw maakt het veilig' verder ontwikkelen om allerlei nuttige informatie te bundelen. Samen met de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB) herontwikkelen wij de richtlijn steigers en vanuit de adviesgroep KOMAT zijn wij bezig met het opstellen van een richtlijn voor veilig werken met elektrisch materieel dat sterk in opkomst is. Ook participeren wij in het opstellen van een nieuw hitteprotocol op de bouwplaats dat Vollandis opstelt."

Hamvraag uiteindelijk is: wanneer gaan die ongevallencijfers nou echt sterk dalen?

"Tja, dat is koffiedik kijken. Laat ik duidelijk zijn: elk ongeval is er één te veel. Toch ben ik blij dat de dalende trend over een langere periode ingezet is. De bouwsector maakt echt stappen voorwaarts in veilig en gezond werken, dat staat als een paal boven water. Toen ik in 1996 in de bouw terechtkwam en kijk naar hoe veiligheid en gezondheid in de bouw er toen voorstond vergeleken met nu, dan is dat een wereld van verschil."

'Als ik met experts en veiligheidskundigen in het werkveld spreek, betekent het vooral aan de voorkant – in de aanbestedings- en ontwerpfase – de juiste keuzes maken voor een veilig en gezond werkklimaat'